

Бурчак Анна Олександрівна

студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

На сьогодні невід'ємним елементом системи прав і свобод людини і громадянина кожної демократичної правової держави є соціальне забезпечення населення. Однак проголошені та гарантовані, але не реалізовані на практиці права, включаючи право на соціальний захист, перешкоджають державі у здійсненні демократичних, соціальних та політичних перетворень. Тому з метою ефективної та дієвої реалізації права на соціальний захист держава встановлює систему принципів, на яких ґрунтується соціальне забезпечення. Ці принципи визначають засади правового регулювання та здійснення цього права.

Проблемі дослідження принципів соціального забезпечення населення України присвячено низку праць таких авторів, як В. С. Андреев, Н. Б. Болотіна, Ж. А. Горбачева, І. С. Захаров, О. В. Заяц, І. В. Іванова, С. М. Синчук, Б. І. Сташків, Е. Г. Тучкова, О. М. Ярошенко та багатьох інших.

Загальновизнаною цінністю кожного сучасного демократичного суспільства є соціальна справедливість, яка виступає основоположним принципом в реалізації соціальної політики держави. Категорія, що розглядається, як етична є соціально-психологічним сприйняттям принципів і форм організації суспільства, що відповідають інтересам людей і соціальних груп, тобто узагальненою моральною оцінкою суспільних відносин.

Розробка теорії принципу соціальної справедливості може стати вирішальним при виборі шляхів реалізації соціальної політики держави в галузі надання соціальних послуг. Адже ст. 3 Закону України «Про соціальні послуги» [1] встановлює, що надання соціальних послуг ґрунтується на принципі соціальної справедливості. Держава забезпечує та гарантує особам, які зазнали соціальних ризиків, можливість отримати соціальні послуги на підставі принципу соціальної справедливості незалежно від статі, раси, національності, мови, походження, віросповідання, місця проживання тощо.

Основою загальнолюдських соціальних ідеалів є саме соціальна справедливість, зміст якої змінювався протягом тривалого часу, і сьогодні не має єдиного тлумачення. Тому при визначенні такої категорії, як соціальна справедливість нерідко її співвідносять із соціальною рівністю, і в цьому розумінні під соціальною справедливістю слід розуміти міру рівності і нерівності в розподілі матеріальних і

духовних благ у суспільстві, статусів і влади, а також у життєвому положенні різних суспільних груп [2, с. 43].

Реалізація принципу соціальної справедливості сприяє тому, що в суспільстві здійснюється справедливий: розподіл діяльності; розподіл доходів; розподіл праці; розподіл соціальних благ (прав, можливостей, влади); розподіл винагород, визнань; розподіл рівня та якості життя; розподіл інформації та культурних цінностей.

Одним із втілень принципу соціальної справедливості у сфері соціальних послуг є надання їх як на платній, так і безоплатній основі. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про соціальні послуги» безоплатні соціальні послуги державними та комунальними суб'єктами в обсягах, визначених державними стандартами соціального обслуговування, надаються: громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу; громадянам, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з безробіттям і зареєстровані в державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, стихійними лихами, катастрофами, які є біженцями внаслідок збройних та міжетнічних конфліктів, якщо середньомісячний сукупний дохід цих осіб нижче встановленого прожиткового мінімуму; дітям та молоді, які знаходяться у складній життєвій ситуації у зв'язку з інвалідністю, хворобою, сирітством, безпритульністю, малозабезпеченістю, конфліктами і жорстоким ставленням у сім'ї.

Соціальна справедливість як принцип надання соціальних послуг суміжна з такими принципами як орієнтованості на задоволення потреб отримувачів послуг, оскільки види, форми та обсяг соціальних послуг мають відповідати індивідуальним потребам людей, які опинилися у складних життєвих обставинах; адресності надання послуг, бо вона є проявом галузевого принципу диференціації умов і норм соціального забезпечення [3, с. 219].

Система заходів, необхідних для реалізації на практиці принципу соціальної справедливості надання соціальних послуг, має включати: а) оцінку доходів і матеріального становища одержувача послуг; б) виявлення причин, внаслідок яких дана особа потрапила у складні життєві обставини; в) підбір індивідуального пакету соціальних послуг; г) оцінку ефективності наданої допомоги на підставі системи зворотно-го зв'язку.

Таким чином, можна зробити висновок, що принцип соціальної справедливості має стати базовим у наданні соціальних послуг населенню, оскільки його реалізація означає справедливий розподіл доходів, розподіл соціальних благ, що у свою чергу буде сприяти підвищенню рівня та покращенню якості життя найбільш вразливих категорій громадян.

Список використаних джерел

1. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р., № 966-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – Ст. 358.
2. Вагимов З. К. Проблема социальной справедливости, равенства и неравенства людей, их нищеты и бедности / З. К. Вагимов // Вызовы современности и ответственность философа : Материалы 42 «Круглого стола», посвященного всемирному Дню философии / под общ. ред. И. И. Ивановой. – Бишкек, 2003. – С. 43-53.
3. Лушникова М. В. Государство, работодатели и работники: история, теория и практика правового механизма социального партнерства (сравнительно-правовое исследование) / М. В. Лушникова. – Ярославль : Подати, 1997. – 224 с.

Ключові слова: соціальна справедливість, принцип, соціальні послуги, рівність, потреби.

Науковий керівник: д.ю.н., професор Чанишева Г. І.

Вознюк Анастасія Володимирівна

студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ СТАНДАРТИ ЯК ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

Потреба у розробленні і практичному втіленні соціальних стандартів спричинена тим, що саме вони є визначальними для державної соціальної політики щодо забезпечення потреб людини в матеріальних та духовних благах, а також для формування фінансових ресурсів, що спрямовуються на їх реалізацію.

У ст. 1 Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» соціальні стандарти визначено як встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій. Складовими цих стандартів виступають соціальні норми, соціальні нормативи та нормативи витрат (фінансування) [1].

Метою встановлення державних соціальних стандартів і нормативів є: 1) визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, передбачених Конституцією України; 2) визначення пріоритетів державної соціальної політики щодо забезпечення потреб людини в матеріальних благах і послугах та фінансових ресурсів для їх реалізації; 3) визначення та обґрунтування